

Atıfta Bulunmak İçin / Cite This Paper: Erdemir, N., Sumbas, E., Umur, Z., Genç, H. ve Tunca, A. (2019). “Ortaokul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Servisinden Beklentileri (Malatya İli)”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3): 2432-2443.

Geliş Tarihi / Received Date: 06.11.2018

Kabul Tarihi / Accepted Date: 02.28.2019

Araştırma Makalesi

ORTAOKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİNİN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİ SERVİSİNDEN BEKLENTİLERİ (MALATYA İLİ)¹

Öğr. Grv. Nuri ERDEMİR

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

nuri.ozdemir@inonu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5106-7884

Arş. Grv. Ezgi SUMBAS

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ezgi.sumbas@inonu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-5450-6400

Arş. Grv. Zeynep UMUR

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

z.umur@firat.edu.tr

ORCID: 0000-0002-3576-8461

Hulisi GENÇ

Milli Eğitim Bakanlığı

hugenc44@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2115-4776

Aslı TUNCA

Milli Eğitim Bakanlığı

asli_hlvc@hotmail.com

ORCID: 0000-0001-5202-2496

Öz

Araştırmanın amacı ortaokullarda müdürü, müdür yardımcısı ve öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik görüşlerinin ve beklentilerinin değerlendirilmesidir. Bu araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Malatya ili ve ilçelerinde ortaokullarda görev yapmakta olan 175 yönetici ve öğretmen oluşturmaktadır. İlk olarak “Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisi sizin için ne ifade ediyor?” sorusu kullanılmaktadır. Alınan cevaplar sonucunda; “Yol gösteren”, “Yardım eden”, “Yönlendiren”, “Bilgi veren”, “Önlem alan”, “Öğrenciyi tanıma faaliyetlerinde bulunan” ve “Öğretmen veli idare ilişkilerinde köprü / işbirliği sağlayan” temalarına ulaşılmıştır. İkinci olarak “Öğrencilerinizi okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisine hangi durumlarda yönlendiriyorsunuz?” sorusu kullanılmıştır. Cevaplar; “Sınıf rehber öğretmenini sorunu çözemediğinde”, “Sorunu olan öğrenciler”, “Sorunu olmayan öğrenciler” ve “Okul idaresi sorunu çözemediğinde” şeklindedir. Üçüncü olarak; “Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisinden mesleki, eğitsel ve kişisel rehberlik konusunda beklentileriniz nelerdir?” sorusu kullanılmıştır. Cevaplar; İşini severek yapma”, “Alanında uzmanlık”, “Daha çok mesleki rehberlik”, “Daha çok eğitsel rehberlik”, “Daha çok kişisel rehberlik”, “Velilerle daha çok iletişim” ve “Öğrencilere PDR servisinin ne olduğunu kavratma” şeklindedir. Müdür, müdür yardımcısı ve öğretmenlerin işbirliği içinde çalışması ve

¹ 13. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

beklentilerin karşılanabilmesi için; okul psikolojik danışmanlarının rehberlik servisini tanıtıcı hem okul yönetimi ve öğretmenler hem de öğrencileri kapsayan seminerler verebilir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi, Yönetici, Öğretmen

EXPECTATIONS OF SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS FROM PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE SERVICES (MALATYA PROVINCE)

Abstract

The aim of the study is to evaluate the perception and expectations of the director, deputy director and teachers about the psychological counseling and guidance services in secondary schools. Descriptive screening method was used in this study. Sample of the study consists administrators and teachers who work in secondary schools in Malatya province and districts in the academic year 2016-2017. First question is "What does the school counseling and guidance service mean to you?". As a result of the answers received; Themes that provide guidance, help, directing, providing information, taking precautionary measures, learning activities of students, and providing bridge / cooperation in teacher-parent relations are reached. Second question is "In which situations are you directing your students to the school counseling and guidance services? Answers; When the class guidance counselor cannot solve the problem, students with the Problem are in the form of pupils without a Problem and when the School administration cannot resolve the problem. The third question is What are your expectations for vocational, educational and personal guidance from school counseling and guidance services? Answers; Doing his job, Loving his field, More vocational guidance, More educational guidance, More personal guidance, More communication with parents and Understanding what psychological counselling and guidance service is for students. In order for the manager, assistant manager and teachers to work in cooperation and meet the expectations; The school counseling and guidance services of the school counselors can be given both by the school administration and by teachers and teachers.

Keywords: Secondary School, Psychological Counseling and Guidance Service, Manager, Teacher

1. GİRİŞ

Eğitim, bireyin hayata hazırlanması amacıyla ihtiyaç duyulan tutum, beceri ve bilginin kazandırılması süreci olarak ifade edilir (Erdem, 2005: 2-3). Çağdaş eğitimin üç boyutu bulunmaktadır. Bunlar yönetim, öğretim ve öğrenci kişilik hizmetleridir. Yönetim, eğitim sürecindeki yetki ve sorumlulukların kullanımıyla; öğretim, planlı bir şekilde bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirme ile ilgilidir (Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008: 9). Öğrenci kişilik hizmetleri ise bireyin yani öğrencinin özgün bir biçimde bütün olarak gelişimiyle ilgilidir. Öğrenci kişilik hizmetleri özel eğitimi, eğitsel ve sosyal etkinlikleri, sağlık hizmetlerini, sosyal yardımları ve psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerini kapsamaktadır (Çetinkaya, 2017: 3-4). Psikolojik danışma ve rehberlik öğrenci kişilik hizmetleri içerisinde çok önemli bir yere sahip ve bireyin bir bütün olarak gelişimi için doğrudan yardıma yönelik bir faaliyettir (Altıntaş, 2015: 6; Karataş ve Şahin-Baltacı, 2013). Psikolojik danışma ve rehberlik ilk 20. yy başlarında ABD’de ortaya çıkmıştır. Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik kavramından söz edilmesi 2.dünya savaşı sonrasına denk

gelmektedir (Bakırcıoğlu, 2005: 39-40). 1970’li yıllarda ise psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri okullarda yerini almaya başlamıştır (Yavuzer, 2017: 22-24). Okullar, öğrencilerin her anlamda gelişimini desteklemeyi amaçlamanın yanı sıra onların ruh sağlığını koruma amacı da taşımaktadır. Bu durum okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yer almasında etkili olmuştur (Canel, 2017: 118-119). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri tüm eğitim kademelerinde verilen bir hizmettir. Her eğitim kademesinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden amaç farklılık gösterebilmektedir. Ortaokulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenen çocuğun dengeli bir birey olması, sağlıklı gelişmesi ve çevresine uyumlu olabilmesi için çocuğa yardımcı olabilmektir (Yeşilyaprak, 2003: 48). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği’nde bu hizmetlerin yürütülmesine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Okul psikolojik danışmanı ile birlikte okul yöneticilerinin (müdür, müdür yardımcısı) ve öğretmenlerin de bu hizmetlere ilişkin görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Diğer bir deyişle psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri okul yöneticileri, öğretmenler ve okul psikolojik danışmanlarınca gerçekleştirilmektedir (Güven, 2009). Psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesinde bütün personelin etkin katılımı gereklidir. Okul personelinin işbirliği içerisinde ortak anlayışla, olumlu tutumlarla ve istekli olarak hareket etmesi PDR hizmetlerinin etkili yürütülebilmesi açısından oldukça önemlidir (Güven, 2009: 175; Korkut-Owen ve Owen, 2008: 210; Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008: 12). PDR uygulamaları okuldan okula amaç ve beklentilere göre farklılık göstermektedir. PDR hizmetlerinin yürütülmesinde psikolojik danışma ve rehberlik servisi kilit bir öneme sahiptir (Çam, 2015: 54). Okul PDR servisinde görevli bireyler okul psikolojik danışmanlarıdır (Kuzgun, 1992: 188). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin servis çalışanı olarak okul psikolojik danışmanlarından beklentileri söz konusu olmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerle yoğun ve uzun süreli etkileşimde bulunmaları, gelişimlerini takip etmeleri rehberlik çalışmalarında büyük rolleri olduğunu göstermektedir (Kaya ve Çivitçi, 2015: 276). Okulu amaçlarına ulaştırmak için eldeki tüm insan ve madde kaynağını bütünleştirmek, etkili biçimde kullanmak, amaçlara dönük politika ve kararları uygulamak okul yönetiminin görevi olduğundan, okul yönetiminin PDR servisinden beklentilerini belirlemek önemli hale gelmektedir. Diğer taraftan, okul denilen örgütün en işlevsel parçası öğretmenlerdir. Öğretmenler, öğrenciyle doğrudan etkileşim içinde bulduklarından, PDR servisi ile öğretmenlerin uyum içinde, işbirliği ile çalışmasını sağlamak gereklidir. Bu nedenle öğretmenlerin de PDR servisinden beklentilerinin belirlenmesi önemli olmaktadır. Beklentiler belirlemek yoluyla, okul psikolojik danışmanları ile okul yöneticileri ve öğretmenlerinin karşılıklı olarak birbirlerinin görevleri hakkında gerçekçi bir algı oluşturmaları böylelikle

okuldaki hizmetlerin etkili bir şekilde yürütülmesini sağlamak mümkündür. Bu nedenle bu araştırmanın alanyazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Bu çalışmada ortaokullarda görev yapan okul müdürleri, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisine yönelik görüşlerinin ve beklentilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma betimsel tarama yönteminde bir çalışmadır. Bu çalışma ortaokullarda görev yapan okul müdürleri, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin kendi okullarında sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerinin belirlenmesine yöneliktir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt merkez ilçelerinde ortaokullarda görev yapmakta olan okul müdürleri, müdür yardımcıları ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini kolay ulaşılabilir yolla belirlenmiş olup toplam 30'u (% 17.1) müdür yardımcısı, 24'ü (% 13.7) müdür ve 121'i (% 69.2) öğretmen 175 kişiye ulaşılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerini toplamak için Meşeci, Özcan ve Bozdemir (2007: 170) tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu açık uçlu sorulardan oluşan bir anket biçiminde, hem öğretmenler hem de okul müdür ve müdür yardımcıları için uyarlanarak kullanılmıştır. Form üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda demografik özellikler hakkında bilgi toplamaya yönelik sorular, ikinci kısımda okul psikolojik danışma ve rehberlik servisi ile ilişkilere dair sorular, üçüncü kısımda ise okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algı ve beklentileri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Anketler katılımcılara araştırmacılar tarafından ulaştırılmış, araştırmanın amacı hakkında kısaca bilgi verilmiş ve gönüllü olanlar tarafından anketler doldurulmuştur. Katılımcıların anketteki soruları cevaplamaları ortalama 15 dakika sürmüştür. Örneklemdeki katılımcılardan yazılı olarak toplanan verilerin araştırmacılar tarafından incelenerek yeterince açık ve anlaşılır ifadeler içermeyenler ayıklanmış ve kalan anketlerdeki cevaplar elektronik ortama aktarılarak içerik analizi yapılmıştır. Temaların ve kodların belirlenmesinin ardından kodlama bu araştırmayı yürüten iki araştırmacı tarafından yapılmıştır. Temaların oluşturulması sürecinde veri setini bilgisayara aktaran araştırmacı oluşabilecek kodları not almıştır. Daha sonra oluşturulan kodlar ve bunların içinde yer alabileceği üst temalar hakkında

PDR alanında başka bir uzmanla istişare edilmiştir. Oluşturulan kod listesi yardımıyla tüm veri setinden tesadüfi olarak seçilen 20 adet anket (yaklaşık % 25) iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacılar arasındaki uzlaşma yüzdesi² % 88 [(24/27)*100] olarak hesaplanmıştır. Araştırmacılar arasında kodlayıcı güvenilirliğinin sağlanması için bu oranın % 80'in üstünde olması önerilmektedir (Miles ve Huberman, 1994: 64). Oluşan görüş ayrılıkları araştırmacılar arasında istişare edilerek temalara son hali verilmiş ve veri setinin tamamı kodlanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Tablo 1. Rehberlik Servisine İlişkin Görüşler

Temalar	Okul Müdürü	Müdür Yardımcıları	Öğretmen
I. Yol gösteren / rehberlik eden	1	1	5
II. Yardım eden / destek olan	4	6	31
Öğrenciye	4	4	24
Öğretmenlere	1	1	13
Okul yönetimine	1	-	3
Velilere	1	1	6
III. Yönlendiren	4	6	6
IV. Bilgi veren / danışmanlık yapan	-	2	2
V. Önlem alan	1	1	3
VI. Öğrenciyi tanıma faaliyetlerinde bulunan	3	2	13
VII. Öğretmen veli idare ilişkilerinde köprü / işbirliği sağlayan	2	3	8

Araştırmanın birinci alt amacı “Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisi sizin için ne ifade ediyor?” şeklinde ifade edilen soruya yanıt bulmaktır. Müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin rehberlik servislerine ilişkin görüşleri 7 ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; “Yol gösteren / rehberlik eden”, “Yardım eden / destek olan”, “Yönlendiren”, “Bilgi veren / danışmanlık yapan”, “Önlem alan”, “Öğrenciyi tanıma faaliyetlerinde bulunan” ve “Öğretmen veli idare ilişkilerinde köprü / işbirliği sağlayan” şeklindedir. Bu temalar içinde en çok vurgu yapılan temanın “Yardım eden / destek olan” teması olduğu görülmektedir. Öğretmenler, müdürler ve müdür yardımcılarının çoğunun rehberlik servisini öğrencilere, öğretmenlere, okul yönetimine ve velilere yardım eden/ destek olan bir yapı olarak algıladıkları görülmektedir. Bu temaya ilişkin bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

“Öğrenciyi tanıma ve problemlerini çözmede yardımcı olur, sorunlara engel olur.”

M20

² Uzlaşma Yüzdesi = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) * 100

“Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi branş öğretmenlere ve öğrencilere destek noktasında oluşturulmuş bir servistir” Y37

“Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde yardımcı, her türlü konuda destek veren, verebilen yardımcı bir servis.” Ö114

3.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Rehberlik Servisine Yönlendirmeye Dair Görüşler

Temalar	Okul Müdürü	Müdür Yardımcıları	Öğretmen
I.Sınıf rehber öğretmeni sorunu çözemediğinde	1	1	8
II.Sorunu olan öğrenciler	3	8	40
Eğitsel sorunlar	1	-	10
Psikolojik / kişisel / ailevi sorunlar	2	8	30
III.Sorunu olmayan öğrenciler	1	-	4
Önleme		-	1
Yönlendirme		-	1
Destek olma	1	-	2
IV.Okul idaresi sorunu çözemediğinde	1	4	3

Araştırmanın ikinci alt amacı “Öğrencilerinizi okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisine hangi durumlarda yönlendiriyorsunuz?” biçiminde ifade edilen soruya yanıt aramaktır. Müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin rehberlik servislerine öğrencilerin yönlendirilmesine ilişkin görüşleri 4 ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; “*Sınıf rehber öğretmeni sorunu çözemediğinde*”, “*Sorunu olan öğrenciler*”, “*Sorunu olmayan öğrenciler*” ve “*Okul idaresi sorunu çözemediğinde*” şeklindedir. Bu temalar içinde en çok vurgu yapılan temanın “Sorunu olan öğrenciler” teması olduğu görülmektedir. Öğretmenler, müdürler ve müdür yardımcılarının çoğu sorunu olan öğrencileri rehberlik servisine yönlendirdiklerini ifade etmektedirler. Bununla birlikte öğretmenlik rehberlik servisinin önleyici unsuruna daha fazla dikkat ettikleri de tabloda görülmektedir.

“Sorunu olan öğrenciler” temasına ilişkin bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

“Başarısızlık yaşayan, ailede sorunları olan, arkadaş sorunu olan vb. durumlarda yönlendiriliyor.” Y6

“Öğrencilerimizi dikkat dağınıklığı, psikolojik sorunlar, kendisi ile ailesi arasındaki problemler durumlarında rehberlik servisine yönlendiriyoruz.” Y25

“Öğrencilerde herhangi bir sorun, ailevi durum ve davranış bozukluğu olduğunda yönlendiriyorum.” Ö35

3.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 3. Rehberlik Servisinden Beklentilere Dair Görüşler

Temalar	Okul Müdürü	Müdür Yardımcıları	Öğretmen
I.İşini severek / isteyerek yapma / duyarlı olma	2	-	1
II.Alanında uzmanlık	2	5	4
III.Daha çok mesleki rehberlik	2	7	18
IV.Daha çok eğitsel rehberlik	-	1	4
V.Daha çok kişisel rehberlik	1	-	10
VI.Velilerle daha çok iletişim /aileleri daha yakından tanıma	3	2	2
VII.Öğrencilere PDR servisinin ne olduğunu kavratma	2	-	1

Araştırmanın üçüncü alt amacı “Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisinden mesleki, eğitsel ve kişisel rehberlik konusunda beklentileriniz nelerdir?” biçiminde ifade edilen soruya yanıt aramaktır. Müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin rehberlik servisinden beklentilerine ilişkin görüşleri 7 ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; “İşini severek / isteyerek yapma / duyarlı olma”, “Alanında uzmanlık”, “Daha çok mesleki rehberlik”, “Daha çok eğitsel rehberlik”, “Daha çok kişisel rehberlik”, “Velilerle daha çok iletişim /aileleri daha yakından tanıma” ve “Öğrencilere PDR servisinin ne olduğunu kavratma” şeklindedir. Bu temalar içinde en çok vurgu yapılan temanın “Daha çok mesleki rehberlik” teması olduğu görülmektedir. Öğretmenler, müdürler ve müdür yardımcılarının çoğunun rehberlik servisinden beklentileri mesleki rehberliğe yöneliktir. Bu temaya ilişkin bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

“Mesleki olarak öğrencilerin girebilecekleri burşluluk gibi sınavlardan haberdar edip bilgilendirmeleri.” Ö51

“Okul başarısını artırabilmek için öğrencilerin sorunları araştırılmalı, öğretmenlerle birlikte çalışmalara yapılmalı. Mesleki seminerlerin daha sık yapılması.” Y25

“Öğrencilere yapılan mesleki rehberlik faaliyetlerinin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Rehberlik servisinden beklentim; öğrencileri ilgi ve yeteneklerine, doğru bir şekilde yönlendirmesi.” M23

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada ortaokul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik servisinden beklentilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Okul yöneticilerine ve öğretmenlerine okul psikolojik danışma ve rehberlik servisinin onlar için ne ifade ettiği sorulmuş ve okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerine ilişkin görüşler 7 ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; “Yol gösteren / rehberlik eden”, “Yardım eden / destek olan”, “Yönlendiren”, “Bilgi veren/danışmanlık yapan”, “Önlem alan”,

“Öğrenciyi tanıma faaliyetlerinde bulunan” ve “Öğretmen veli idare ilişkilerinde köprü / işbirliği sağlayan” şeklindedir. Bu temalar içinde en çok vurgu yapılanın “Yardım eden / destek olan” en az vurgu yapılanın ise “Bilgi veren / danışmanlık yapan” teması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerini çoğunlukla okul yönetimine, velilere, öğretmenlere ve öğrencilere yardım eden / destek olan bir yapı olarak algıladıklarını söylemek mümkündür. Alan yazın incelendiğinde okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin PDR birimine ilişkin algılarının olumlu olduğu çalışmalar bulunmaktadır (Akpınar ve Bengisoy, 2017; Camadan ve Sezgin, 2012; Işıkgöz, 2017; Karataş ve Polat, 2013; Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008; Özdemir, 2001; Ünal, 2004).

Okul yöneticilerine ve öğretmenlere öğrencileri okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerine hangi durumlarda yönlendirdikleri sorulmuş ve görüşler 4 ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; “Sınıf rehber öğretmeni sorunu çözemediğinde”, “Sorunu olan öğrenciler”, “Sorunu olmayan öğrenciler” ve “Okul idaresi sorunu çözemediğinde” şeklindedir. Bu temalar içinde en fazla vurgu yapılan temanın “Sorunu olan öğrenciler” en az vurgu yapılan temanın ise “Okul idaresi sorunu çözemediğinde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin çoğunluğunun okul psikolojik danışma ve rehberlik servislerine eğitsel ve kişisel sorunu olan öğrencileri yönlendirdiklerini söylemek mümkündür. Önleyici rehberlik anlayışı açısından bakıldığında sorunu çözemediklerinde değil sorun olabilecek durumları önceden belirleyerek rehberlik servisi ile işbirliği ile problem durumlarının yönetilmesi (Korkut, 2016) uygun olacaktır.

Okul yöneticilerine ve öğretmenlere okul psikolojik danışma ve rehberlik servisinden eğitsel, kişisel ve mesleki rehberlik konusundaki beklentileri sorulmuş ve görüşler 7 ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; “İşini severek / isteyerek yapma / duyarlı olma”, “Alanında uzmanlık”, “Daha çok mesleki rehberlik”, “Daha çok eğitsel rehberlik”, “Daha çok kişisel rehberlik”, “Velilerle daha çok iletişim /aileleri daha yakından tanıma” ve “Öğrencilere PDR servisinin ne olduğunu kavratma” şeklinde olduğu görülmüştür. Bu temalar içinde en fazla vurgu yapılan temanın “Daha çok mesleki rehberlik” en az vurgu yapılanın ise “Öğrencilere PDR servisinin ne olduğunu kavratma” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve öğretmenlerin çoğunluğunun psikolojik danışma ve rehberlik servisinden beklentilerinin mesleki rehberlik amaçlı olduğu söylenebilir. Rehberlik servislerinin okula entegrasyonu sürecinde mesleki rehberliğin vurgulandığı bilinmektedir (Kuzgun, 1992: 16). Ergenlik dönemi ayrıca mesleki tercih ve ilgilerin belirginleştiği ve önem kazandığı bir dönemdir (Yeşilyaprak, 2003: 50; Yüksel-Şahin, 2008: 4). Bu açıdan

bakıldığında müdür, müdür yardımcısı ve öğretmenlerin beklentilerinin mesleki rehberlik olması şartıdır.

5. ÖNERİLER

Bu araştırmada katılımcıların görüşlerinin açık uçlu sorular yardımıyla toplanmış olması çalışmanın en önemli kısıtlılığıdır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda görüşme tekniğinin kullanılması önerilebilir. Böylelikle daha derinlemesine bilgi toplamak mümkündür. Diğer taraftan beklentileri karşılaştırmak açısından okul psikolojik danışmanlarının okul yönetiminden beklentilerini konu edinen araştırmalar da yapılabilir. Müdür, müdür yardımcısı ve öğretmenlerin işbirliği içinde çalışması ve bu görüşün benimsenmesi ve beklentilerin karşılanabilmesi için; Okul psikolojik danışmanlarının rehberlik servisini tanıtıcı hem okul yönetimi ve öğretmenler hem de öğrencileri kapsayan seminerler verebilir. Okul psikolojik danışmanları beklentilere yönelik etkinliklerin sayısını artırabilir. Okul rehberlik servisi programları daha nitelikli hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. ve Bengisoy, A. (2017). Rehber öğretmenlerin okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri. *Curr Res Educ*, 3(3), 129-141.
- Altıntaş, E. (2015). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik (16.baskı). G.Can (Ed.) *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 1-29). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bakırcıoğlu, R. (2005). *İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Canel, N. (2017). Eğitimde rehberlik hizmetlerinin yeri ve önemi (7.baskı). B.Aydın (Ed.) *Rehberlik* içinde (s.117-151). Ankara: Pegem Akademi.
- Çetinkaya, B. (2017). Rehberlikte temel kavramlar (7.baskı). B.Aydın (Ed.) *Rehberlik* içinde (s.2-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Çam, S. (2015). Okullarda rehberlik hizmet alanları-birimleri (16.baskı). G.Can (Ed.) *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 53-80). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2005). Etkili ve verimli (nitelikli) eğitim. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güven, M. (2009). Milli eğitim bakanlığı müfettişlerinin okul rehberlik hizmetleri ve denetimiyle ilgili görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 171-179.
- Işıkgöz, M. (2017). Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-10.
- Karataş, İ. H. Ve Polat, M. (2013). Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine bakış açıları üzerine okul rehber öğretmenlerinin görüşleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 105-124.
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Kaya, A. ve Çivitçi, A. (2015). Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının geliştirilmesi (16.baskı). G. Can (Ed.). *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 255-285). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Korkut, F. (2016). Okullarda önleyici rehberlik hizmetleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(20).
- Korkut-Owen, F., & Owen, D. (2008). Okul psikolojik danışmanlarının rol ve işlevleri: yöneticiler ve psikolojik danışmanların görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 41 (1), 207-221.
- Kuzgun, Y. (1992). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara : ÖSYM.
- Meşeci, F., Özcan, N., & Bozdemir, P. (2007). Öğretmen ve müdürlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algıları. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), s. 157-171.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. (2nd ed.). Thousand .

- Özabacı, N., Sakarya, N. ve Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özdemir, E. İ. (1991). Bazı Değişkenlerin Liselerdeki Öğrenci, Öğretmen, Danışman ve Yöneticilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilerinin Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Ünal, E. (2004). İlköğretim Okullarında Profesyonel Olmayan Rehberlik Çalışmaları Ve Eksikliği Hissedilen Hizmetler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi: Malatya.
- Yavuzer, Y. (2017). Psikolojik danışma ve rehberlik: Temel kavramları, ilkeleri ve tarihçesi (11.baskı). M.E. Deniz ve A. Erözkan (Ed.) *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s.3-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde rehberlik hizmetleri* (6.baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-26.

EXTENDED ABSTRACT

Education is expressed as the process of gaining the attitudes, skills and knowledge needed to prepare individual for life (Erdem, 2005: 2-3). Contemporary education has three dimensions. These are management, teaching and student personality services. Student personality services are related to the development of the individual or the student as a whole. Student personality services include special education, educational and social activities, health services, social assistance and psychological counseling and guidance (Çetinkaya, 2017: 3-4). Psychological counseling and guidance is an activity that has a very important place among the student personality services and direct help for the development of the individual as a whole (Altıntaş, 2015: 6; Karataş & Şahin-Baltacı, 2013). In the 1970s, psychological counseling and guidance services began to take their place in schools (Yavuzer, 2017: 22-24). Schools aim to support the development of students in every sense as well as to protect their mental health. This situation has been effective in the inclusion of psychological counseling and guidance services in schools (Canel, 2017: 118-119). Psychological counseling and guidance services are provided in all levels of education. The purpose of psychological counseling and guidance services may vary in every level of education. To be able to help the child to be a balanced individual, to develop healthy and to be compatible with his / her environment (Yeşilyaprak, 2003: 48). School administrators and teachers have expectations from school counselors as service employees. The intense and long-term interaction of the students with the students and the follow-up of their development show that they have a great role in the guidance studies (Kaya & Çivitçi, 2015: 276). When psychological counselling and guidance services are considered at school, it is important to determine the expectations of school administrators and teachers from the psychological counselling and guidance service. Knowing what the expectations are by the school counselors is important in terms of increasing the success in psychological counseling and guidance services, preventing

misunderstandings and solving the problems and conducting the services efficiently. It is thought that determining the expectations of the school director, assistant director and teachers about the psychological counseling and guidance services of this study will contribute to the field.

This is a descriptive study. Study aims to determine the expectations of school principals, deputy principals and teachers working in secondary schools about the psychological counseling and guidance services offered in their schools. The study population of the study consists of the school principals, deputy principals and teachers who are working in middle schools in Malatya province in 2016-2017 Academic Year. The semi-structured interview form which was prepared by Meşeci, Özcan, and Bozdemir (2007: 170) to collect the data of the study was used in the form of a questionnaire consisting of open-ended questions and adapted for both teachers and school principals and assistant principals. Form consists of three parts. In the first part, questions about collecting information on demographic characteristics, questions about relations with school counseling and guidance services in the second part and questions about determining perception and expectations about school counseling and guidance service are included in the third part. After determining the themes and codes, the coding was done by two researchers who conducted this research. In the process of creating themes, the researcher who transferred the data set to the computer took note of the codes that may occur. Afterwards, another expert was consulted in the field of psychological counselling and guidance about the codes created and the top themes they could be involved in. 20 questionnaires (about 25 %) randomly selected from the whole data set were coded separately by the two researchers. The percentage of agreement between researchers was calculated as 88 % $[(24/27) * 100]$. It is suggested that this ratio should be over 80 % in order to ensure coder reliability among researchers (Miles & Huberman, 1994: 64). The disagreements between the researchers were consulted and the themes were finalized and the whole set of data was coded.

First question is "What does the school counseling and guidance service mean to you?". As a result of the answers received; Themes that provide guidance, help, directing, providing information, taking precautionary measures, learning activities of students, and providing bridge / cooperation in teacher-parent relations are reached. Second question is "In which situations are you directing your students to the school counseling and guidance services? Answers; When the class guidance counselor cannot solve the problem, students with the Problem are in the form of pupils without a Problem and when the School administration cannot resolve the problem. The third question is What are your expectations for vocational,

educational and personal guidance from school counseling and guidance services? Answers; Doing his job, Loving his field, More vocational guidance, More educational guidance, More personal guidance, More communication with parents and Understanding what psychological counselling and guidance service is for students.

In this study, it was aimed to evaluate the expectations of middle school administrators and teachers from psychological counseling and guidance services. For the first sub-problem of the study, it is possible to say that the school principals, deputy principals and teachers mostly perceive school counseling and guidance services as a structure which helps / supports school management, parents, teachers and students. Özdemir (1991) and Ünal (2004: 6-11) concluded that school administrators' perceptions about psychological counseling and guidance were positive.

For the second sub-problem of the research, it is possible to say that the majority of school principals, deputy principals and teachers lead the school counseling and guidance services to students with educational and personal problems.

Finally, it can be said that the expectations of the school principals, deputy principals and teachers from the psychological counseling and guidance service are for vocational guidance. In order for the director, assistant director and teachers to work in cooperation and to adopt this view and meet expectations; The school guidance and the guidance of the school counselors can be given by the school management and by providing seminars for both teachers and students. School counselors can increase the number of activities for expectations.